

શ્રી
લોહાણની ન્યાતનો શીરસ્તો

છપાવી પ્રસિદ્ધ કરનાર સ્વર્ગસ્થ

ડા. જેઠાભાઈ ગોવનદાસ.

સ વત ૧૯૮૧

સને ૧૯૨૫

આવૃત્તિ બીજી.

પ્રત ૩૦૦

છપાવનાર—

દકર જેઠીલાલ જેઠાભાઈ

બરાનપુરી ભાગળ—મુરત.

છાપનાર—

રઘુભાઈ લલ્લુભાઈ દેસાઈ

શ્રી “અનાવિલ” પ્રિ પ્રેસ, બરાનપુરી ભાગળ—મુરત

જૂનાગઢ વિધાપીઠ ગ્રંથાલય
૩, ગાંધી
ગાંધીનગર સમીપ

૧૨૨૩-

ગુજરાત વિદ્યાપીઠ ગ્રંથાલય

[ગુજરાતી કૉપીરાઈટ વિભાગ]

અનુક્રમાંક ૫૨૨૩૮- વર્ગીક

પુસ્તકનું નામ બોદધાનના વ્યાસનો શીરસો

વિષય સ્ત્રીકથા ૩૫૬

લોહાણાની ન્યાતનો શીરસ્તો

મુરત લોહાણા સમસ્ત પચાયતના શેઠ તથા સારસ્વત
પ્રાહ્મણ મળી સારસ્વત ગોરને દરેક પ્રસંગે શુ આપવું તથા
આશરામતુને શુ આપવું એ બાબત મેહેનત લેતા
મુખધવાસી ઠક્કર નરભેરામે શેઠ કાસીદાસ ભુખણદાસ તથા
દયારામ પ્રાણવલ્લભદાસ વીગેરે લોહાણાઓ તથા જોષી
પ્રાણીશ દર રૂઢનાથજીએ કતારગામમા ધરમશાળા શમરાવી
તે જોવા જઈ ત્યા લલાજમ બાબત ઠરાવ કર્યો તે સરવેના
દાયદા સાડ છે તે નીચે મુજબ.

સારસ્વત પ્રાહ્મણને લલાજમ

ઠરાવ

૧) ના છોકરો જન્મે ને છઠી મહિ તે નેન માડે તેલુ કાઠ નહી

૦) ના છકડી

૦૧ પુળનો

૦૨ મારતાન

૦૩ આશરામતુ

૨૥ વ્યતીપાત મુળ જેઠા શાંતી વીગેરે બાબત

૨) ગોરને ૧) આશરામતુને ૦૩ પરચુરણ પૈસા

૧૩ મુઝી

૧) ગોર યા આશરામતુ ને બેઠિ હોય તો અડધોઅડધ

૦) ના છકડી ૦) ન મધુપતીપુળ ૦૨ મોશાળીઆ ગોરને

કીનબાબના જબસા રોપી કરેથી

વેહવા

૧) ગલાલ છાટનાર જોસીને, ૧) ગોરવાસણાનો
આશરાગતુને ૦ા મારધયા બે કન્યાના આશરાગતુને બીજા
બ્રાહ્મણ હાજર હોય તો ૦) મુજબ
૩ ૧) ગોર ખીર ખાણનો કરી લે છે તે દાપામા મુજરે
આપે છે

૧૥ લુગડા ચડાવે

૧) ગોરવાસણાનો વરવાળા પાસે મારધયા સાથે
૦ા કન્યાવાળા પાસે ગોર યા આસરાગતુને

૬) જનોઈ

૩) આસરાગતુને ગોર તથા આસરાગતુ મન્ને હાજર
હોય તો ૩ા ૫) ધરધણી વેચી આપે અડી અડી ને
બેઉ એકજ હોય તો ૩ ૩) ૧ જોમીને ઉપદેશનો

૦ા પુળમાં પૈસા ૧) માજીતાનનો ૦ા વાજતે માજતે
મોજાણુ લાવેથી મોજાણીઆ ગોરને ને એમને એમ
હોય તો ૩ા ૦

૦) વેવાણુ મળેથી બ્રાહ્મણને યા ગોરને તેડી જાય તો
૦ા લગન દેખાડવાથી પત્રીકાનો બ્રાહ્મણને

લગન

૦ા ના માડવામુરતના

૦) ના છકડી ૦ા પુળનો ૦ા ગોત્રજને ચોડવાનો

૧ા ના માતા એકવડા

૦ા આશરાગતુને ૦ા જરી બેમા ૦ા પુળનો જોધીને

૦) ના છકડી માતા બેવડાનુ ડબલ

૪) ગ્રહશાંતીક

૩) ગોર યા આશરાગતુને ને બેઉ હોય તો વેહેચી લે

એક હોય તો ત્રણ રૂા દરેક આઠાણુ હોય તો ૦)~

- ૧) જ્ઞેશીને પરચુરણ પઠસા સાથે વરણીના ૦)~ મુજબ
અઠસાતીકર્મા વરવાળાને તથા કન્યાવાળાને સરખો
અરચ ગણવો

૧૧૧૩ ધડી

- ૧) ગોર વાસણાનો કન્યાના ગોરને ૦ા ધડીના દોરીઆ
લાવનારને ૦)~ ધડી ઘેર લાવે ને પુગ કરાવે માટે
૦ા વરને ગોર ગોરવાસણાનો લે કન્યાવાળા પાસે
૦)~ જળ જગમણી કન્યાનો ગોર લે

૧૧૧૪ તપશીલ

૧૩ વરવાળાને અરચ ૦ા કન્યાવાળાને

માંડવા અરચ

- ૧) પોકતી વખતે કલશમાં તે ગોરનો હક તે જ્ઞેષી લેય છે
૧) છેડા આધવાનો તે જ્ઞેશી લેય છે
૧) શ્રીફળ દાનનો જ્ઞેષીને યા કરમાનતર કરાવે તેને
૧) શ્રીફળ દાનનો કન્યાવાળા પાસે ઉપલો શખસ લેય
૫) લારી કઠાના માસતાનના ૦ા જગો ભાગો ૦ા
મોહોરનો ૦ા લગનપત્રીકાનો જ્ઞેષીને ૦ા કન્યા
પરણામણી જ્ઞેષીને
૧) પરચુરણ માયરામા તથા ચોરીમા ચોથા ફેરા વખત
૧) મોશાળીઆ ગોરોને યા આશરામતુને ૫) આશરા
મતુને વરવાળો આપે ગોરના દાપામાંથી અપાવીને તે
૧) વરના ગોર યા આશરામતુને કન્યાવાળો આપે

બાર આના તથા કુશન દક્ષણા મળી ૧) પેરામણી
વખતે ગોર યા આશરાગતુને વરવાળો આપે દક્ષણાને।
ગોર ખુદ હાજર હોય ને તે કામ કરે તો આશરાગતુને।
હક અપાય નહીં ૦। કન્યા પરણી યેર આવે ને
ગોતરેજની પુજા કરાવે વીગેરે

બ્રાહ્મણોને

૦। લગન તાકીદે કરના પડે ને બ્રાહ્મણો એમ કહે કે
હમણા મગવ બારમો છે વીગેરે ધણા વહેમ ધને
તો મરણમા આવે તો જપ તપ કરાવે ન કરાવે
તો ધરધણીને શીર જોખમ છે એમા સારસ્વત
વીગેરેથી વાધો લેવાય નહીં ને કરતા ૩ ગા જપ
કરાવીને આપે

૦। છતોડ

૦)~ છોડે બધિવા ૦)~ ગોતરેજે ચોડવા ૦। આશરાગતુને
ઉપલા ચાર આ ૦। પદશા જોશીને

અવરણી

૦। ખોળો ભરી પુજા કરતી વખત જોખીને

૦। ગોતરેજે ચોડવાને ગોરને ૦। માતા માટે તેના

૦)~ ગણપતી પુજામાં ૦)~ છકડીના ૦)~ પરચુરણ પુજા
ના બે આના

૦। આશરાગતુને } એમાથી એક હાજર હોય તો

૦। ગોરને } બનેના હક તેના

૧) ખરચને દહાડે મોશાલુ બાવે ત્યારે મોશાળીયા ગોરને
વરવાળો આપે ગોતરેજ આગલ રાત્રે પુજા કરી
રહ્યા બાદ

મધ્યમત

ગરુડપુરાણુ સારસ્વત પાસે વચ્ચાવુ તે પોતાના તડના
જોષી પાસે વચ્ચાવુ ને દક્ષાને દહાડે પાચ રૂપીઆ
સંધીતો ૧ માલ અથવા રોકડ આપવુ ધરધણીના તડના
જોષીને વાચના ન આવડે તો તે ગમે તેને તેડી લાવી
નચાવે

૦) = દક્ષાશ્રાધ શારવાના

એકા દક્ષાશ્રાધની વીગત

૪) આશ્વરાગતી બ્રાહ્મણુ યા ગોરને તથા ૦૥ જોષીને ૦૥
કાઠા ખચ્ચ ત્યાના ગોરને ૦૥ કારટીયા ગોરને
નાળીયર હામેથી આપવો ૦૥ પરચુણુ પદશા
પુજા સારુ રાખવા અગર બ્રાહ્મણુને સોપી દેવા ને
અગીયારમુ સરાવે વરુણી જે બ્રાહ્મણુ પામે કરાવે
તેને ૦) = જોઆના મુજબ આપવા

૧) મુત્રાવડી મરી જાય અગર કુવામા પડી મરી જાય
તેને માટે ઉપજા લવાજમ કરતા જે પ્રજનમત કરાવી
રૂપીઆ ૧૧ વધારે આપવો

બારમુ

૦) = શરાધ દક્ષણા ૦૥ રૂપાનો તાર પીડ બેરવા

૦૥ પ્રાયશ્ચીત ગહિદાનનો જોષીને વજ્ર ધડાપર
હાકવા સુતરકે અથવા રેશમી જેને જેવુ મલે તેવુ

૦૥ તેરમુ સરાવે દક્ષણાદાન વીગેરે સરાધની કીયામા

૦) = દર માસીસે દક્ષણા સારવાની

૦૥ ૭ માસીસે અધુરે દક્ષણા તથા વજ્રને પુરે ૭માસે દક્ષત

એજ આના ધારા મુજબ જે વખતે ધડા ભરે તે વખતે
વસ્ત્ર

- ૦૥ ૧૨શીએ સરાધની ઉપર મુજબ દહણા તથા વસ્ત્રો
- ૫) લીલ પરણાવવી
- ૧) જોશીને ૨) આસરાગતુને ૧) પરચુરણ વરણી ૦) =
મુજમ ૦૥ કાઠા ખરચ ૦૥ કારટીયાને નાળીયર હોમેથી
- ૦૮ દીવા દેવા બાબત જે આવે છે ને આસરાગત બ્રાહ્મણને
- ૬૥ નારાયણબાળી કરાવે તો
- ૫) આસરાગતી બ્રાહ્મણને યા ગોરને બને હોય તો અરધે
હીરસે હાજર હોય તો ૧) તકના જોશીને ૦૥
પદસા પરચુરણ
- ૪) હાથ જોડ વરન ઉગ્રવવુ વીગેરે
- ૨) ગોર યા આસરાગતુ બ્રાહ્મણને ૧) જોશીને ૧) પદસા
પરચુરણ પુજના વરણીના ૦) = ધારા મુજબ
- ૭) વાસતુ ધરતુ યા મકાન તવુ કરેથી
- ૫) આસરાગત તથા ગોર યા કરમાનતર કરાવે તેને
આપવા ૧) જોશીને ૧) પદસા પરચુરણ ને વરણીના
ધારા મુજબ
- ૬) કાઠ મદીરે ગાય આપેથી એટલે ન્યાતના શેઠને તેડાવી
રૂબરૂ તરપણુ કરેથી
- ૫) ગોર તથા આસરાગતુ વચ્ચે ને એક હોય તો સરવે તે તા
પુજના પદસા સુધા ૧) જોશીને
- ૩) પાકુ ધરમ કરે શેઠને તેડાવી તરપણુ કરેથી

૨) આશરાગતને યા ગોરને ॥ જોશીને ॥ પુખ્ત પૈસા સરાધ

॥ તરખીડીની દક્ષણા સરાવેથી

૨૧. વ સોવરસ નારાયણ બગી કરેથી ૩૧ ૨) આસરાગતને ને ॥ જોશીને

જેમ આશરાગતને ગોર એમ લખ્યા છે તેમા કાઠ વાધાની તકરાર આવે તો જે ઉપર મતાવ્યા મુજબ લવાજમ ઠેરવુ હોય તેમાથી વર ધણીએ અડધો અડધ બને જણુને આપવુ તે કરતા ન માને તો શેઠને ત્યાં મોકલવુ તે સફાઈ કરશે ઉપલુ લવાજમ ન્યાતના શેઠાએ તથા બીજા કેટલાએકે કતારગામમા ધરમશાળામા વારતુ યા જેવાનેમને જઈ જોષી મણીશ કર રૂઘનાથજીને પુછી ફેરવુ છે તે આમન કોઈથી વાધો વેવાય નહી નેથી ચાતના પાંચ પચીસ માણસની રૂમરૂ મણીશ કર જોષીની લવાજમ ઠેરવવા બાબત સહી પણ કરાવી લીધી છે

આશરાગતને કામ સોપવા માબત ધરમણીને ખુશી સાથે છે ગમે તે બ્રાહ્મણને મે પે પણ સારસ્વતને સોપે તેમાથી કોઈથી વાધો લેવાય નહી

સારસ્વત બ્રાહ્મણ લવાજમ આપતા છતાં ના કહે તો શેઠને કહી ગુજરાતી બ્રાહ્મણ પસે કામ કરાવવુ જોશી સ્પષ્ટ છે તે પોતાના પક્ષના સમજવા સારસ્વત બ્રાહ્મણ યા ગોર બાબત લવાજમ ઠેરવે તે નહી પણ કેટલેક ઠેકાણેથી બરાબર લવાજમ મળતુ નહોતુ તેમ વખતે વધારે લેતા એ બાબત વણા વરસ થયા તકરાર ચાલતા તેથી કેટલાએક કટાણી જઈ દુ ખ ભોગવતા બ્રાહ્મણોને દુ ખમાથી દુર કરવા તથા લોહાણાનુ બલુ ઇચ્છવા સાર મુખાઈ

વાસી ઠંકર નરભોરામ પીતાબરદાસે મહેનત લઇ ઠરાવ કર્યો છે તેમા કેટલાએક માણસ એકઠા થઇ ખીલદૂલ તકરાર ન પડે મા ઉપલો ઠરાવ કર્યો છે કે તે ખામત સર્વે એ મુજબ વર્તી બાલિયુ દરેક કામે આપવુ કોઇ કામમા દેહ સુધીનુ આપો મઉદાન આપો એવી તકરાર કરે છે તેથી લખ્યા કરતા કાઇજ વધારે આપ નહી તેમ ઓછુ આપવુ નહી એમા ખનેને લાલ થશે એ સમજી છપાવી પ્રસીદ્ધ કર્યું છે

જોધી મણીરા કર રૂઘનાથજી સહી દા. પોતે

સોઠ ઠંકર કાશીદાસ ભુખણદાસ

” મોતીરામ ત્રીકમદાસ

” દયારામ પ્રાણવલ્લભ

” ભુખણદાસ જમણવનદાસ

” કંસનારામ જોડાભાઇ

” કંસનદાસ પુળભાઈ

” ભુખણદાસ કંસનદાસ

” ભુખણદાસ જગણવનદા

” ગોવનદાસ ખુશાભાસ

” દુલભદાસ હરીવલ્લભદાસ

